

Відповідно до думки переважної частини фахівців, навіть зараз в період воєнного стану і активних бойових дій Україна становить потенційний інтерес для іноземних інвесторів в перспективі її післявоєнного відновлення. А саме за такими напрямками, як будівництво; енергетика, що є капіталомістким, і водночас дуже важливим для економічного відновлення сектором; аграрна промисловість та агропереробка (значення і потенціал України для світової продовольчої безпеки стали очевидними під час війни); медична реабілітація та медичні інновації, що зумовлено потребою медичної допомоги, протезування, трансплантації та реабілітації як цивільних, так і військових поранених; оборонні технології, сучасне машинобудування та роботи, інформаційні технології, що напряму вплине модернізаційні структурні зрушення в економіці.

Проте для залучення необхідних розмірів інвестицій та побудови стійких інвестиційних відносин з іноземними партнерами Україні необхідно створити відповідні умови - економічні, правові, управлінські, безпекові, іміджеві, що потребує уваги вже сьогодні.

В даному аспекті концепція формування інвестиційного ресурсу задля сталого розвитку національної економіки відповідає цим завданням, оскільки передбачає управління інноваційним відновленням та розбудовою економіки через такі елементи:

- методи та інструменти стратегічного аналізу для формування трендів інноваційного розвитку в контексті впливу інвестиційного ресурсу;
- інвестиційний механізм провадження інноваційної політики в процесі відновлення та модернізації національної економіки;
- методичні підходи оцінювання ефекту синергії від участі інвестиційного ресурсу в інноваційному розвитку економіки;
- механізми взаємодії інвестиційного ресурсу та установ інвестиційного розвитку [4].

Велике значення для сталого розвитку національної економіки та її післявоєнного відновлення має налагодження ефективної взаємодії установ державного управління, бізнес-сектору та інвесторів. Значний ефект такої взаємодії, на нашу думку, буде отримано в результаті створення інвестиційної платформи з метою реалізації інноваційних технологій для післявоєнного відновлення різних сфер та розвитку економіки України на засадах сталості.

Список використаних джерел: 1. *World Economic Situation and Prospects 2023*. URL: <https://desapublications.un.org/publications/world-economic-situation-and-prospects-2023> 2. *Вдовиченко А., Лепушинські В. Українська економіка через війну втратила близько \$100 млрд. Які руйнування коштували Україні найбільше. Розрахунки НБУ. Forbes Ukraine*. URL: [https://forbes.ua/inside/ukrainska-ekonomika-cherez-viynu-vtratala-blizko-100-mlrd-yaki-ruynuvannya-koshtovali-ukraini-naybilshe-rozrakhunki-nbu-11052022-5956](https://forbes.ua/inside/ukrainska-ekonomika-cherez-viynu-vtratala-blizko-100-mlrd-yaki-ruynuvannya-koshtovali-ukraini-naybilshe-rozrakhunki-nbu) 3. *Прямі збитки, нанесені інфраструктурі України в ході війни, складають майже \$63 млрд. Загальні втрати економіки \$543-600 млрд. Kyiv School of Economics: офіційний сайт*. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-naneseni-infrastrukturi-ukrayini-v-hodi-viyni-skladayut-mayzhe-63-mlrd/> 4. *Сагун О.С., Щур Р.І., Мацьків В.В., Білий М.М. Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації національної економіки як фактору відновлення в післявоєнний період. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. Вип 19. Т.1. С.270-277. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.19.270-277>

UDC 338: 658

Hnedina K.V., PhD in Economics, Associate Professor

Mazur S.O., graduate student

Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, Ukraine

STARTUPS AS DRIVERS OF GREEN RECONSTRUCTION OF UKRAINE

Keywords: *startups, green startups, innovative solutions, green reconstruction of Ukraine, sustainable recovery, sustainable development, green education.*

Startup culture and startup entrepreneurship in Ukraine are developing at a rapid pace, which is of great importance for the recovery of Ukrainian communities on the basis of sustainability. Startups based on innovative green solutions in various spheres and industries can become key

drivers of the transition to a low-carbon economy and its decarbonization, contribute to improving the quality of life of citizens and ensure the formation of new green job places in Ukraine.

According to experts' calculations, under the condition of post-war reconstruction of Ukraine on a green basis, which involves focusing on ecological and climate-neutral solutions, additional job places can be formed, which will be green job places. And therefore, the number of job places formed under such conditions will be greater than the number of job places formed during reconstruction under traditional conditions. At the same time, such sectors as energy, transport and water supply have the greatest potential in creating additional job places [1]. In our opinion, green startups as rapidly developing and scaling businesses can contribute to the positive dynamics of the processes of creating green job places in future.

An important precondition for the development of national startups is their financial support. In the second quarter of 2023, the dynamics of economic growth in Ukraine became positive for the first time, starting from the first quarter of 2022, which is an important factor in increasing the investment attractiveness of various sectors of the economy [2]. In such conditions, investors begin to actively return to Ukraine. Foreign partners show interest and willingness to invest in Ukrainian startups, setting certain requirements for startup projects, including high environmental and social responsibility of business.

Despite the risks of wartime, investing in new ideas and new business models is promising today. InVenture (the company, which is engaged in attracting financing for investment projects) formed a list of the most promising ideas for launching a startup in 2023 in Ukraine. There are directions important for the green reconstruction of Ukraine among them. In particular, such as: startups in the field of green energy, waste management, high-tech farming, software for smart homes [3].

There are some priority areas in which startups can act as catalysts for positive changes in the implementation of programs for the sustainable recovery of Ukraine. Thus, startups in the field of clean energy play an important role in reducing the country's dependence on coal energy and will contribute to the acceleration of Ukraine's green transition. Startups in the field of energy saving and energy efficiency, which offer innovative solutions for reducing energy consumption in various areas, are attractive for investment and strategically important for the green reconstruction. Startups in the field of green construction, environmentally safe transport, waste management, and environmental services will contribute not only to the sustainable restoration of the country's communities, the formation of sustainable infrastructure, but also to the improvement of the quality of life of citizens. Startups aimed at ensuring national security, increasing the state's defense capabilities, and building smart cities are of great strategic importance. Particular attention should be paid to socially important startups in the field of telemedicine, the use of innovative technologies for helping people with post-traumatic stress disorder, psychological support, etc. It should be noted that the formation of innovations through the development of startups in one area can have a multiplier effect, contributing to the formation of innovations and the development of startups in another area.

Implementing innovative solutions in various fields, it is possible to ensure the recovery and development of Ukrainian communities with a focus on their safety (including environmental) and resistance to modern threats. At the same time, an important condition for the successful implementation of innovative ideas, their transformation into a business, and further scaling is personnel and intellectual capital. There is a problem of a shortage of highly qualified personnel in various sectors of the economy and spheres of activity in Ukraine. This problem requires special attention and solution, as it can become a significant obstacle on the way to the successful functioning of startups.

The improvement of the educational process through the ensuring the development of ecological education, is one of the important factors in the formation of future specialists with the complex of necessary knowledge and skills for the implementation of green startups in the post-war period. Today, insufficient attention is paid to the formation of ecological skills of young people, which can negatively affect their involvement into the implementation of green startups. That is

why it is advisable to ensure formal and informal education in this area and to form the educational startups that will contribute to the acquisition of knowledge and skills in the field of sustainable development, ecological management methods, green construction, etc.

Therefore, the reconstruction of Ukraine should be based on innovations, which determines the importance of the role of startups in these processes. A key role in the green reconstruction of Ukraine is played by startups in the field of energy efficiency, RES-energy, green construction, systems of national security and city management, green education, etc. Higher educational institutions of Ukraine play a core role in providing the country with highly qualified personnel, which necessitates their eco-transformation and development of green education. In addition, higher educational institutions of Ukraine can act as a powerful platform for the development of startup culture, the startup movement, and the formation of innovative solutions, which will be extremely important for the sustainable recovery of Ukrainian communities in the post-war period. This, in turn, determines the relevance and urgent need for the formation and development of startup ecosystems in higher educational institutions of Ukraine.

References: 1. Chelsey Dulaney. Why Investors Are Heading Back to Ukraine. *The Wall Street Journal* Oct. 23, 2023. URL: <https://cutt.ly/mwWZntaI> [in English]. 2. Andrusevych A., Andrusevych N., Kozak K., Ptashnyk I., Romanko S. Zeleni robochi mistsia i povienna vidbudova Ukrainy. [*Green jobs and post-war reconstruction of Ukraine*]. Analytychnyi dokument, zhovten 2023. [Analytical Paper, October 2023], 25 p. [in Ukrainian]. 3. Naikrashchi idei dlia startapu v Ukraini v 2023 za versiieiu InVenture. [*The best startup ideas in Ukraine in 2023 according to InVenture*]. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/najkrashi-ideyi-dlya-startapu-v-ukrayini-v-2022-za-versiyeyu-inventure> [in Ukrainian]

УДК 331

Беляков С. В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Науковий керівник: **Клименко Т.В.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

РОЛЬ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ключові слова: кадровий потенціал, післявоєнна відбудова економіки, стимулювання, мотивація, професійна підготовка.

Україна має великий потенціал природних ресурсів, вигідне географічне положення та високу якість людського капіталу, що дозволяє їй мати потужну та розвинену економіку. Проте, через агресію РФ і військові дії, які ведуться на території України, національна економіка зазнала значного негативного впливу. Згідно даних Держстату, ВВП у 2022 році скоротився на 11,5% і у цінах попереднього року його обсяг становив 3866 млрд грн, що майже на 502 млрд грн менше ніж у 2021 році. Також спостерігалось скорочення споживчих витрат і зовнішньоекономічної активності, високий рівень збитковості підприємств, зменшилися капітальні інвестиції та обсяги виробництва промислової і сільськогосподарської продукції [1]. На сьогодні неможливо розрахувати розмір завданої шкоди національній економіці в цілому в результаті війни, проте вже зараз необхідно виробити план стратегічних дій щодо післявоєнної відбудови України, особливої уваги потребує питання розвитку кадрового потенціалу.

У контексті кадрового потенціалу, ситуація, що склалася в країні, характеризується зменшенням трудових ресурсів. Це пов'язано зі значними міграційними процесами, коли населення переміщується в межах території країни та виїждить за кордон, у результаті чого з вітчизняних підприємств відбувається відтік кваліфікованих кадрів, частину працівників у національній економіці призивають на військову службу, при цьому постійно збільшується чисельність загиблого та травмованого населення внаслідок бойових дій, зростає загальний рівень смертності.